

Stofmisbrug blandt unge

Psykolog

Susanna de Lima

Ungdomscentret

- Kommunedækkende Udførercenter
- Indgangsdøren Ungekontakten Sønder Alle 33 8000 Århus C.
- Ca. 170 medarbejdere

www.aarhuskommune.dk/uc

Unge og rusmidler

Hvad ved vi?

Lovlige rusmidler

Ulovlige rusmidler

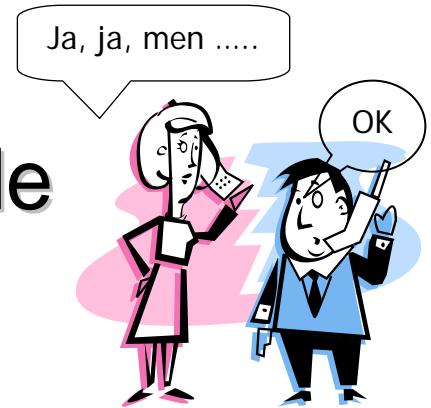

- Danske unge drikker væsentligt tidligere og væsentligt mere end andre europæiske unge
- Unge der drikker tidligt og hyppigt har langt større erfaringer med illegale rusmidler

Forældreaccept

- Der er stor forældreaccept på de unges drikkemønster
- Unge med denne forældreaccept har et hyppigere og højere forbrug af alkohol

Unge og stoffer

- Hash er det mest udbredte illegale rusmiddel blandt unge
- Amfetamin er det mest udbredte ”feststof”

Unge brug af euforiserende stoffer

Euforiserende stoffer er rusmidler, der enten virker opkvikkende eller beroligende. De er alle ulovlige

(16-20årige)

- 66 % af de unge har aldrig prøvet stoffer.
- 33 % af de unge har prøvet hash.
- 11 % af drengene og 6 % af pigerne har brugt hash inden for "den seneste måned."

Unge brug af euforiserende stoffer

Euforiserende stoffer er rusmidler, der enten virker opkvikkende eller beroligende. De er alle ulovlige

- 8 % af de unge har prøvet andre stoffer end hash (f.eks. amfetamin, kokain, ecstasy og opløsningsmidler/lightergas).
- 86 % af drengene og 84 % af pigerne var 15 år eller ældre første gang, de prøvede hash.

MULD- rapporten 2008
(Monitorering af Unge Livsstil og Dagligdag)

Unges brug af stoffer faldende

Markante fald ses i de unges forbrug af stoffer som amfetamin, kokain og ecstasy samt snifning

Fra sundhedsstyrelsens rapport: Narkosituationen i Danmark 2011

Forstadier til udvikling af misbrug

Forskningen har vist, at der er mange veje til udviklingen af et misbrug eksempelvis fysiologiske og genetiske årsager, måden hvorpå personligheden er sammensat, opdragelsen og opvækstvilkårene, samt sociale og samfundsmæssige faktorer i øvrigt.

Fra Behandling og andre sociale indsatser der tilbydes unge, der misbruger rusmidler.
Leif Vind og Mads Uffe Pedersen.

Forstadier til udvikling af misbrug

Hvis man imidlertid i uddannelsessystemet ønsker at skærpe opmærksomheden på tidlige signaler, peger undersøgelsen på nogle forstadier, som potentielt kan føre til et senere misbrug.

Tidligt manifesterende, grundlæggende problemer:

Unge der gennem hele deres skolegang har haft adfærdsmæssige, indlæringsmæssige, sociale og eller psykiske problemer (f.eks. ADHD, omsorgssvigt, omfattende sociale problemer..).

Sent manifesterende, grundlæggende problemer og ungdomslivsproblemer:

Unge der har haft upåagtet skolegang, men udvikler problemer omkring puberteten eller derefter (f.eks. begyndende skizofreni, depressive tilstande, reaktioner på omsorgssvigt over lang tid, vanskeligheder med at begå sig i ungdomslivet...).

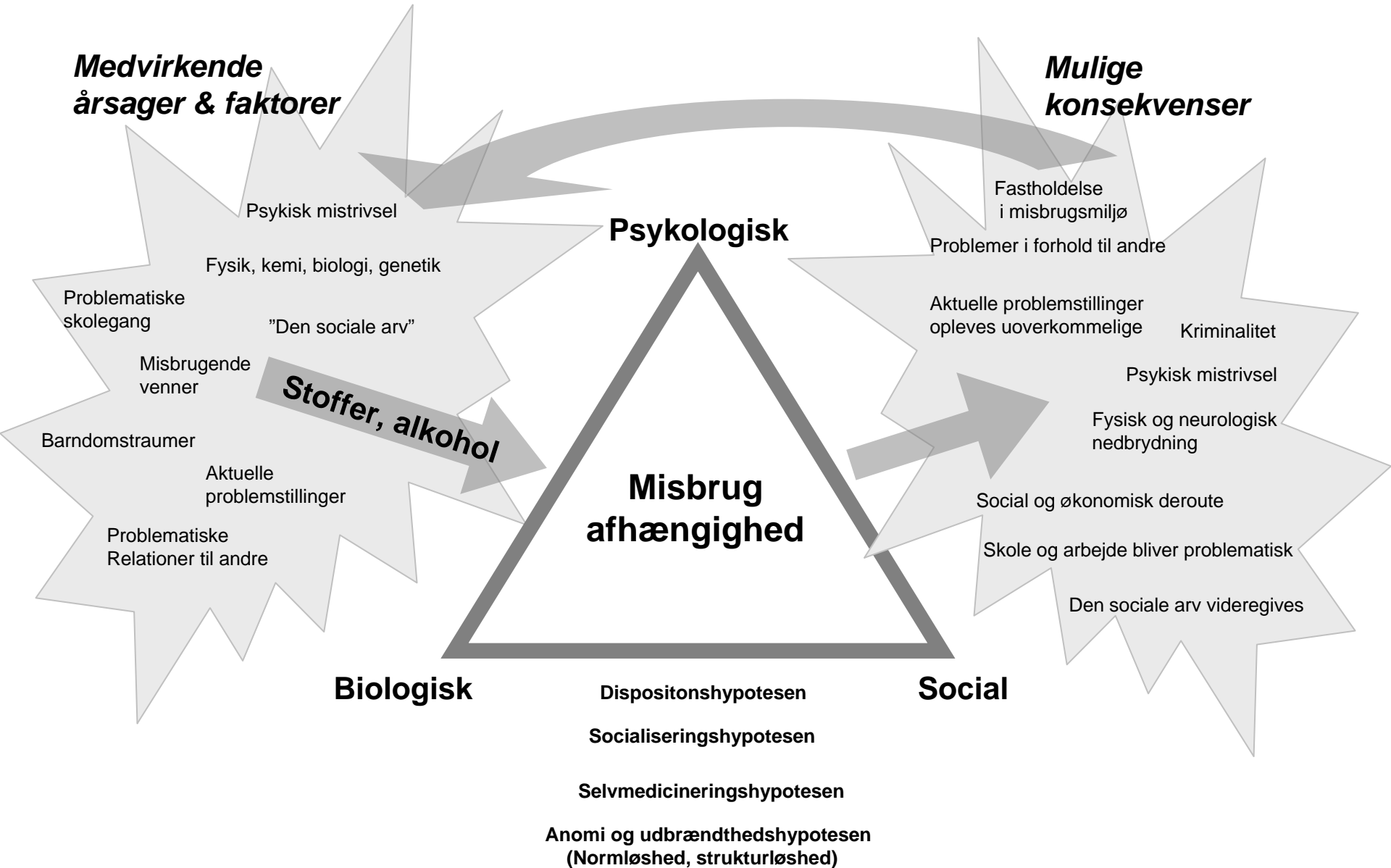
Risikoadfærd:

Unge uden registrerbare personlige eller sociale problemer, der føler sig tiltrukket af at anvende alkohol og stoffer.

Fra Behandling og andre sociale indsatser der tilbydes unge, der misbruger rusmidler.
Leif Vind og Mads Uffe Pedersen. Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet 2010.

Misbrug og afhængighed

- nogle medvirkende årsager, faktorer og konsekvenser -

Hvad karakteriserer de unge i behandling?

- De har et misbrug af et eller flere rusmidler
- En del har udviklet en afhængighed til et eller flere rusmidler
- De fleste unge har hashmisbrug som hovedmisbrug
- De har ofte komplekse psykosociale vanskeligheder

Definition på misbrug

Bruget af rusmidler har tydelige fysiske psykiske og eller sociale skadevirkninger.

Ligeledes ses et tydeligt mønster.

Definition på afhængighed

En person lider af et afhængighedssyndrom, når 3 eller flere af følgende kriterier samtidigt har været til stede inden for tre måneder eller gentagne gange inden for et år:

1. trang (craving).
2. svækket evne til at styre indtagelsen, standse eller nedsætte brugen.
3. abstinenssymptomer eller indtagelse for at ophæve eller undgå disse.
4. toleranceudvikling.
5. dominerende rolle med hensyn til prioritering og tidsforbrug.
6. vedblivende brug trods erkendt skadevirkning.

Forebyggelsesstrategi

- Forøget fokus på unges brug af rusmidler
- Fokus på forældreinddragelse
- Fokus på højriskogrupeer
- Fokus på kompetenceudvikling

Handlemuligheder

- Tag ansvar – Bland dig – Gå i dialog
- Rådgivning – De unges egne ressourcer
- Medinddrag forældrene
- Støtte til den unges læringsproces
- Støtte til familien
- Social indsats til den unge
- Ambulant misbrugsbehandling
- Døgnbehandling

OBS! Behandlingsgarantien

Guidelines for effektiv behandling af unge med misbrugsproblemer

- 1. Udredning og behandlingsmatchning**
- 2. En omfattende, integreret behandlingstilgang**
- 3. Familieinvolvering i behandlingen**
- 4. Et udviklingsmæssigt relevant behandlingsprogram**
- 5. Engagering og fastholdelse af teenagere i behandlingen**
- 6. Kvalificeret personale**
- 7. Køns- og kulturspecifikke kompetencer**
- 8. Kontinuerlig behandling**
- 9. Dokumentation og evaluering**

Leif Vind & Katrine Finke: Ambulante behandlingstilbud til unge under 18 år med misbrugsproblemer, Center for Rusmiddelforskning 2007

Dobbeltdiagnoseprojekt

”Tidlig opsporing af
unge under 18 år
med dobbeltdiagnose
eller
risiko for udvikling heraf”

Støttet af Sygekassernes Helsefond
2008

Hovedresultater

Dobbeltdiagnoseundersøgelse
Ungdomscentret 2008

**70 % har et
Psykiatrisk behandlingsbehov**

**De unge repræsenterer et bredt spektrum
af diagnoser**

**Det største psykiatriske behandlingsbehov
er opmærksomhedsforstyrrelse og
hyperaktivitet**

Samarbejde med psykiatrien nødvendig

Behandlingen

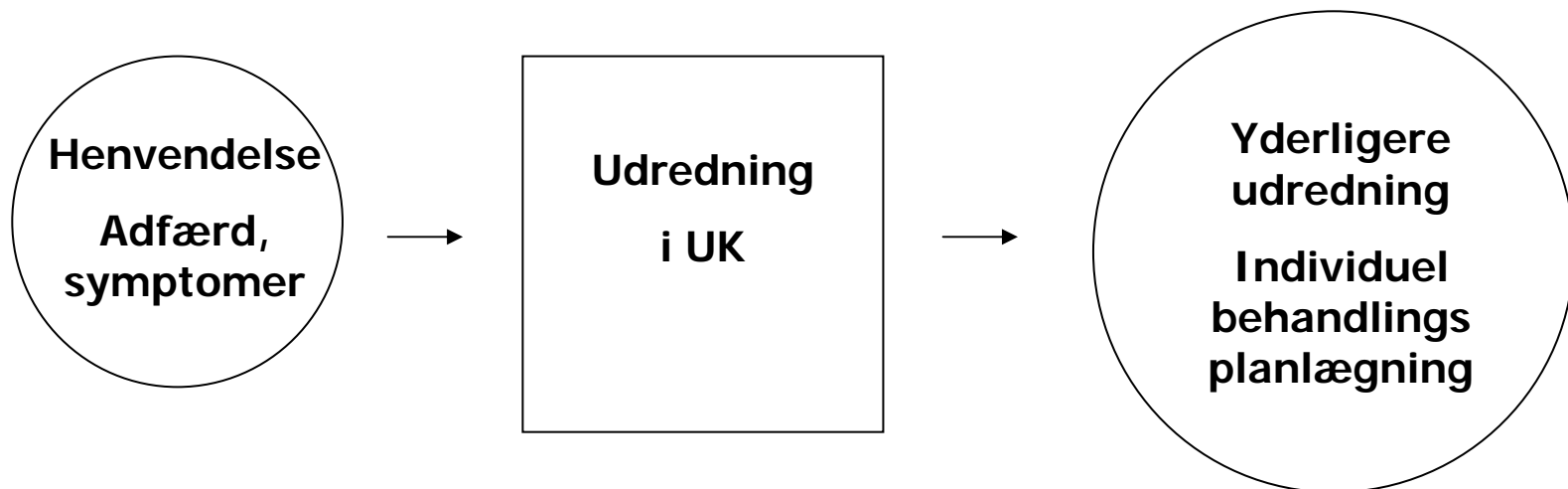
Rusmiddelproblematikker og psykiatriske / psykologiske problemstillinger bør ikke ses som adskilte/uafhængige problemstillinger, som kræver hver sine behandlingstiltag.

Når de optræder samtidigt bør misbrugs-behandlingen arbejde parallelt og integreret.

Der er evidensforskning omkring integrerede behandlingstiltag (Center for Rusmiddelforskning).

Forløbsmodel

Case: 15 år gammel K

Konkrete indsatser og tiltag:

→ **MST – Netværksmøder – Forældrerådgivning Forældregruppe – rusmiddelbehandling – samarbejde med psykiatrien**

Tværfagligt samarbejde helt afgørende!

Det handler om god behandlingsmatchning *og ikke stigmatisering*

Den unge er ikke sin diagnose eller
sit misbrug, men først og fremmest
menneske og en person

Det hele starter med den anerkendende og motiverende dialog med den unge

Som professionelle kommer vi nemt til at se
vores klienter som
"et problem der skal løses"

I arbejdet med udsatte unge bliver vi ofte
udfordret på kompleksiteten i de unges
problemer, og i spørgsmålet om, hvor vi
skal starte med at løse den unges problem

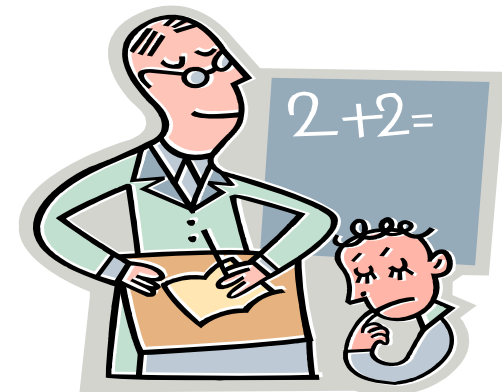
**Hvad nu,
hvis vi kunne se på de unge
i et andet lys og med ny forståelse?**

Psykolog Kelly G. Wilson fra USA stiller spørgsmålet på denne måde:

"Is your client a sunset or a math problem"

Frit oversat med fokus på unge

”Er den unge en solopgang
eller
et matematisk problem”

Hvad gør vi med et matematisk problem?

Vi forsøger at løse det matematiske problem, og hvis det er for kompliceret sender vi det videre til en anden og beder om hjælp til at løse det.

Hvad gør vi med en solopgang?

Når vi betragter en solopgang standser vi måske op i et øjeblik og bemærker alle variationerne, farverne, helheden, foranderligheden, landskabet omkring...

Så når du står der overfor en ung, så prøv et lille øjeblik, at dvæle ved fornemmelsen af, hvordan det mon føles for den unge, at være et problem, som skal løses eller en solopgang, som værdsættes i al dens mangfoldighed og foranderlighed

Gode spørgsmål til de unge

- Hvad vil du gerne dit liv skal handle om?
- Hvad er vigtigt for dig?
- Hvad drømmer du om?
- Hvordan vil du gerne dit liv skal se ud om 6 mdr., 1 år, ..
- Hvilke fordele oplever du ved rusmiddelbruget?
- Oplever du nogle ulemper ved rusmiddelbruget?
- Er der noget du ville ønske var anderledes i det liv?
- Hvad forhindrer dig i at gøre det, som du gerne vil?
- Hvilke små skridt kan du tage lige nu og her i den retning, du ønsker at gå?

- Udgangspunktet må altid være den unges eget ønske om forandring
- Anerkend den unges ambivalens (er en indre konflikt)
- Anerkend de fordele der kan være for den unge ved at bruge rusmidler (rusmidlernes funktion)
- Styrk den unges tro på at forandring er mulig
- At understøtte den unge til at være aktør i eget liv
- At give den unge oplevelsen af, at ophør af rusmiddelbrug åbner nye muligheder

En vigtig Pointe:

Vi bliver overbeviste af de argumenter vi selv når frem til, og ikke dem andre fortæller os!

Aktør i eget liv

**Et lille skridt på vejen
Kan bidrage til store
forandringer
når den unge har ejerskab
til egne værdier, mål og
handleplaner**

Spørgsmål?

Litteraturhenvisninger:

- **Bertelsen, P. (ed) (2010): *Aktør i eget liv. Om at hjælpe mennesker på kanten af tilværelsen.* København, Frydenlund**
- Anne Marie Christensen m.fl. - Ung og sårbar. PsykiatriFonden

Litteraturhenvisninger:

- Per Straarup Søndergaard: Et spind af sorte tanker - om unge og depression. Turbine Forlaget, 2009
- Sundhedsstyrelsen: Hashsamtales af Morten Sophus Clausen. Kan downloades gratis:
www.sst.dk/publ/publ2005/CFF/Hashsamtales/Hashsamtales.pdf

Mere viden:

- Referenceprogram for udredning og behandling af ADHD (Børn, Unge):
www.adhd.dk/fileadmin/dokumenter/adhd/Konference/Per_hove_Thomsen.ppt#256,1,Referenceprogram_for
- Referenceprogram for angst (voksne):
www.sst.dk/publ/Publ2007/PLAN/SfR/SST_Angstrapport_web.pdf

Mere viden:

- Referenceprogram for skizofreni (voksne):
www.sst.dk/publ/Publ2004/RefprogSkizo.pdf
- Referenceprogram for unipolar depression (voksne):
www.sst.dk/publ/Publ2007/PLAN/SfR/SST_Dep.rapport.pdf

Mere viden:

- Sundhedsstyrelsen: Stofinfo vedr. unge
www.stofinfo.sst.dk
- www.netstof.dk
- Servicestyrelsen: Unges Misbrug
www.servicestyrelsen.dk/unges-misbrug
- Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet
www.crf.au.dk/